

Bestuurlijke Netwerkkkaart

Milieu Noordrijn-Westfalen

Nederlandse Academie
voor Crisisbeheersing en Brandweezorg
Postbus 7010
6801 HA Arnhem
Kemperbergerweg 783, Arnhem
www.nipv.nl
info@nipv.nl
026 355 24 00

Colofon

Ondanks de aan de samenstelling van de tekst bestede zorg kan de samensteller geen aansprakelijkheid aanvaarden voor schade ontstaan door eventuele fouten c.q. onvolkomenheden in deze publicatie.

Om deze publicatie te kunnen blijven ontwikkelen en verbeteren, ontvangen wij graag commentaar en suggesties ter verbetering. Vragen of opmerkingen kunt u sturen naar info@nipv.nl, onder vermelding van Bestuurlijke Netwerkkarten.

© Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV) en provincie Noord-Holland, 2025

Auteur(s)	Merijn ten Dam
Contactpersoon	Merijn ten Dam

Datum	2025
Status	Handboek - werkversie
Versie	202511

Wij hechten veel belang aan kennisdeling. Delen uit deze publicatie mogen dan ook worden overgenomen op voorwaarde van bronvermelding.

Milieu Noordrijn-Westfalen

voor waterverontreiniging, zie bestuurlijke netwerkkaart
oppervlaktewater en waterkering;
voor kernongevallen zie bestuurlijke netwerkkaart kernongeval

Crisistypen	Milieuschade algemeen > Dreigende milieuschade Bodem > Ernstige verontreiniging van bodem met gevaar, aanzienlijke nadelen of hinder voor individuen of publiek Lucht > Luchtverontreiniging die het leven of de gezondheid van mensen in gevaar brengt of waarbij grote materiele schade dreigt Gevaarlijke stoffen > Onmiddellijk ernstig risico voor de gezondheid van de mens of voor het milieu
Bevoegd gezag	Bodem en lucht > Kreise en kreisfreie Stadt > Bezirksregierung > Ministerium für Umwelt und Naturschutz, Landwirtschaft und Verbraucherschutz Nordrhein-Westfalen Gevaarlijke stoffen > Bezirksregierung > Bundesstelle für Chemikalien
Soorten maatregelen	> Eigen maatregelen van een ieder (zorgplicht voor het milieu), in het bijzonder de eigenaar van een installatie of inrichting of de exploitant. > Toezicht en handhaving van eigen maatregelen > Verbieden, beperken of stilleggen van installaties en bedrijfsprocessen > (tijdelijk) Verbieden of beperken van (gebruik) van gevaarlijke stoffen en van productieprocessen voor of met gevaarlijke stoffen > Maatregelen ter bescherming van de openbare veiligheid in het algemeen

Eigen maatregelen

- > Een ieder: er rust een zorgplicht voor het milieu op een ieder, dus bij een incident

dienen direct eigen maatregelen te worden getroffen.

- > Deze plicht is wettelijk gespecificeerd voor eigenaren en exploitanten van installaties

en voor zogeheten verantwoordelijkheden: natuurlijke of juridische personen die vanuit beroepsmatig handelen, werkzaamheden of verantwoordelijkheid milieuschade veroorzaken of dreigen te veroorzaken.

Bevoegd gezag

- > De milieutaken zijn in Duitsland primair de verantwoordelijkheid van de deelstaten. Uitzondering betreffen aspecten van het toezicht op gevaarlijke stoffen, vooral waarbij de EU of haar lidstaten betrokken zijn. Die zijn de verantwoordelijkheid van de Bondstaat.
- > In deelstaat Noordrijn-Westfalen ligt de primaire verantwoordelijkheid voor de milieumaatregelen van de overheid bij:
 - de *Kreisen* (districten) en *kreisfreie Städte* (grote steden);
 - bij of maatregelen jegens exploitanten van inrichtingen en installaties of *Kreise*-overstijgende maatregelen: de *Bezirken*;
 - en bij *Bezirk*overstijgende problemen het ministerie für Umwelt und Naturschutz, Landwirtschaft und Verbraucherschutz;
 - en voor wat betreft de arbeidsveiligheid in relatie tot gevaarlijke stoffen: de *Bezirken*.
- > Bij een ramp kunnen bevoegde gezagen zowel bevoegd zijn in het kader van de algemene rampenbestrijding als bevoegd zijn op grond van milieurecht.

Bestuurlijk toezicht algemeen

- > De *Bezirkregierung* houdt toezicht op de *Kreise* en *kreisfreie Städte*. Zij kan algemene beleidsaanwijzingen geven om de uniforme uitoefening van (milieu)taken te waarborgen. De *Bezirkregierung* kan tevens concrete aanwijzing geven in geval van een gebrekkige taakuitvoering of omdat er bovenlokale belangen in het geding zijn.
- > Het Noordrijn-Westfaalse ministerie voor *Umwelt und Naturschutz, Landwirtschaft und Verbraucherschutz* houdt

overeenkomstig toezicht op de *Bezirkregierungen*.

Gevaarlijke stoffen voor mens en milieu

- > De *Bezirkregierungen* handhaven de Europese en Duitse regelgeving ten aanzien van gevaarlijke stoffen. Zij kunnen de nodige bevelen geven om overtredingen te voorkomen of ongedaan te maken. Als bevelen niet worden opgevolgd en er gevaar dreigt voor leven en gezondheid van mens en dier, kunnen werkzaamheden geheel stilgelegd en verboden worden.
- > In geval de handhaving betrekking heeft op de ten uitvoerlegging van EU-regelgeving waarbij informatie-uitwisseling of andere betrokkenheid van lidstaten aan de orde is, is niet een *Bezirkregierung* van de deelstaat bevoegd, maar de *Bundesstelle für Chemikalien*.
- > De *Bundesregierung* kan bij direct gevaar het gebruik en productie van een gevaarlijke stof onmiddellijk verbieden of beperken voor een periode van twaaalf maanden, ook als deze stof is toegestaan op basis van EU-regelgeving. Verlenging van het verbod vereist goedkeuring van de *Bundesrat*. Voor biociden is de *Bundesstelle für Chemikalien* bevoegd.
- > In Noordrijn-Westfalen kunnen ook de *Bezirkregierungen* het gebruik en productie van een gevaarlijke stof tijdelijk verbieden, maar ten hoogste voor een periode van drie maanden.

Bodemverontreiniging

- > Een ieder is verplicht om bij bodemgebruik eventuele bodemverontreiniging te voorkomen. Bodemeigenaren en exploitanten zijn verplicht om maatregelen te nemen om bodemverontreiniging te voorkomen.
- > Het saneren van de bodem bij gevaar, of grote hinder of benadeling van personen of publiek, is de verantwoordelijkheid van de veroorzaker, of in tweede instantie de eigenaar of exploitant van de bodem.

- > De *Kreisen* houden toezicht op de naleving van saneringsverplichtingen en kunnen zo nodig eigenaren of exploitanten maatregelen opleggen. Indien de eigenaren of exploitanten niet de veroorzaker zijn van de bodemverontreiniging worden zij in principe vergoed.
- > In geval de bodemverontreiniging veroorzaakt wordt door:
 - de exploitatie van een inrichting/installatie;
 - of indien de verontreiniging het niveau van de *Kreise* overstijgt.
 is de *Bezirkregierung* bevoegd.
- > Als de verontreiniging het niveau van het *Bezirk* overstijgt dan is het ministerie van *Umwelt und Naturschutz, Landwirtschaft und Verbraucherschutz* bevoegd.
- > Het *Landesamt für Natur, Umwelt und Verbraucherschutz* (LANUV) adviseert het bevoegd gezag bij complexe en spoedeisende gevallen van bodemverontreiniging.

Luchtverontreiniging

- > Als de milieugevolgen van een emissie het leven of de gezondheid van mensen in gevaar brengt of als er grote materiele schade dreigt, kan het in bedrijf brengen of in bedrijf houden van de veroorzakende installatie of inrichting worden verboden. Tevens kan dit als onvoldoende maatregelen zijn genomen om zware ongevallen te voorkomen.
- > Niet vergunningsplichtige installaties kunnen stilgelegd en zelfs weggehaald worden, als er geen andere maatregelen voorhanden zijn om het publiek en de omgeving te beschermen.
- > Als een inrichting niet voldoet aan wettelijke eisen dan kan de overheid het bedrijf gedeeltelijk of geheel stilleggen. Als er een directe dreiging is voor de volksgezondheid of het milieu dan is de overheid verplicht het bedrijf deels of geheel stil te leggen.
- > De *Kreise* en *kreisfreie Städte* zijn bevoegd.

- > In geval de luchtverontreiniging veroorzaakt wordt door:
 - de exploitatie van een inrichting/installatie
 - of indien de verontreiniging het niveau van de *Kreise* overstijgt,
 is de *Bezirkregierung* bevoegd.
- > Als de verontreiniging het niveau van het *Bezirk* overstijgt dan is het ministerie van *Umwelt und Naturschutz, Landwirtschaft und Verbraucherschutz* bevoegd.

Handhaving van de openbare veiligheid

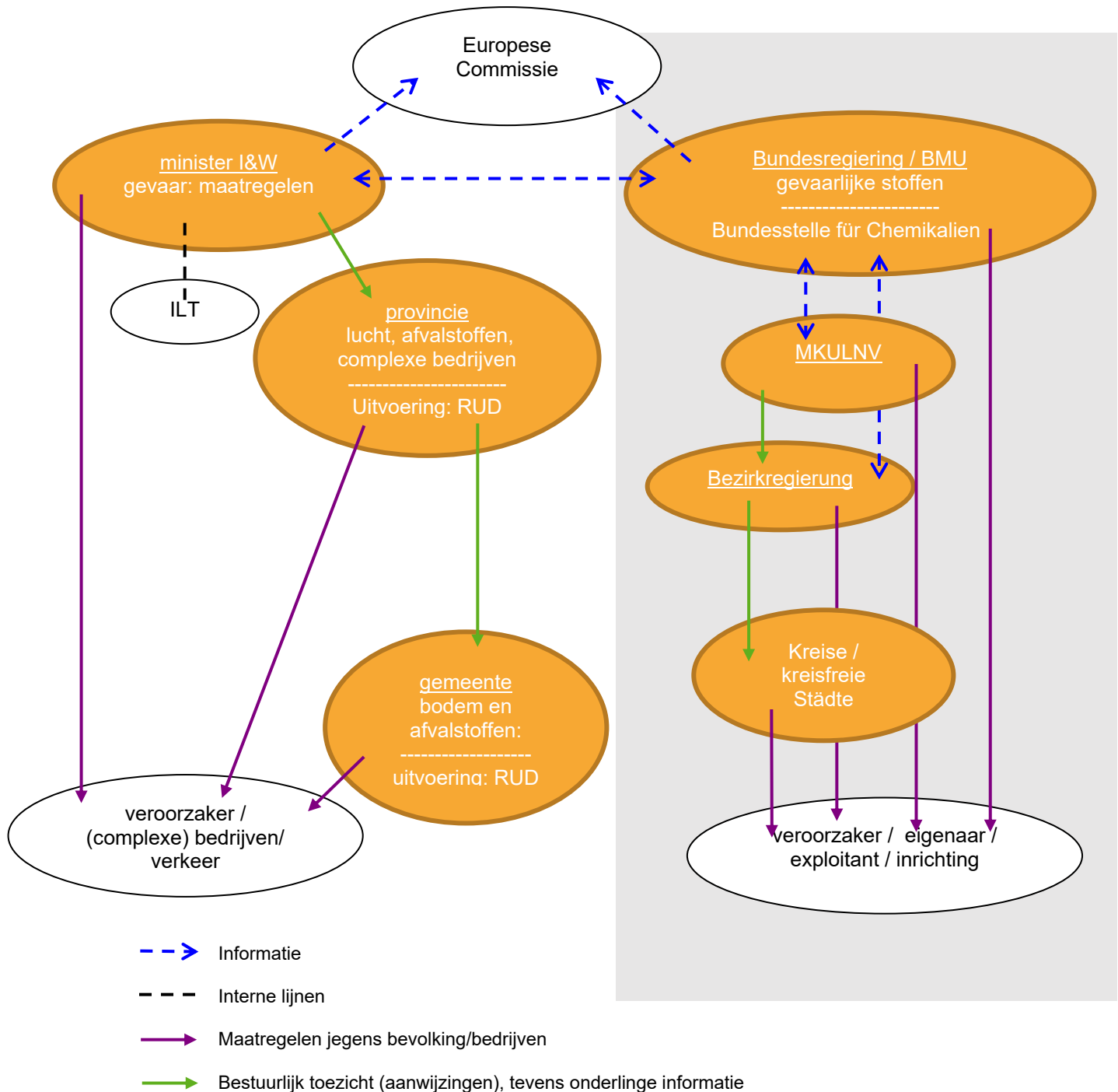
- > Als optreden niet mogelijk is op basis van de milieuwetgeving of enige andere wetgeving, dan kunnen besturen van gemeenten, *Kreisen*, *kreisfreie Städten*, *Bezirken* en de bevoegde ministeries gebruik maken van de algemene bevoegdheid tot het uitvaardigen van verordeningen ten behoeve van de openbare orde en openbare veiligheid (indien de milieuverontreiniging de openbare veiligheid aantast)
- > Verordeningen van lagere overheden mogen niet in strijd zijn met die van hogere overheden.
- > Voor deze verordeningen geldt het zogeheten evenredigheidsbeginsel: ze mogen niet zwaarder zijn dan noodzakelijk en niet langer duren dan noodzakelijk.

Europese en internationale aspecten

- > De Europese Unie is kaderstellend voor de aanpak van milieu-incidenten, maar vervult tijdens de responsfase geen rol (afgezien van mogelijke bijstand in het kader van de algemene rampenbestrijding, zie de *bestuurlijke netwerkkaart rampenbestrijding*).
- > Verschillende Europese richtlijnen schrijven wel voor dat een incident aan de Europese Commissie en aan betrokken lidstaten moet worden gemeld. Voor Duitsland is dat de *Bundesministerium für Umwelt, Naturschutz und Reaktorsicherheit*, voor deze soms de *Bundesstelle für Chemikalien*.

Milieu Nederland

Umwelt Duitsland/ Nordrhein- Westfalen

RUD	Regionale Uitvoeringsdienst/ omgevingsdienst
I&W	ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
BMU	Bundesministerium für Umwelt, Naturschutz und Reaktorsicherheit
MKULNV	Ministerium für Umwelt und Naturschutz, Landwirtschaft und Verbraucherschutz Nordrhein-Westfalen